

Omnia ergo tibi conferuntur. Vide ne putes Deo aliquid conferri, quando venis ad eum: nec mancipium saltem. Ergo non habebit Deus servos, si tu nolueris, et si omnes noluerint? Deus non indiget servis, sed servi Deo: ideo dicit Psalmus: «Dixi Domino, Deus meus es tu¹.» Ipse est verus Dominus. Et quid ait? Quoniam honorum meorum non eges. Tu eges bono servi tui. Eget servus bono tuo, ut pascas illum: eges et tu bono servi tui ut adjuvet te. Non tibi potes aquam implere, non tibi potes coquere, non tibi potes ante equum currere, jumentum tuum non potes curare. Vides, quia indiges bono servi tui, obsequio illius indiges. Non es ergo verus dominus, quando indiges inferiore. Ille est verus Dominus, qui nihil a nobis quærit: et vae nobis, si eum non quæramus. Nihil a nobis quærit; et quæsit nos, cum eum non quæreremus. Ovis una erraverat; invenit eam, gaudens in humeris suis reportavit². Et numquid ovis erat pastori necessaria, et non ovi potius pastor necessarius erat? Quanto libentius de charitate loquor, tanto minus volo finiri epistolam istam. Nulla est ardentior ad commendandam charitatem. Nihil vobis dulcius prædicatur, nihil salubrius bibitur, sed si bene vivendo confirmetis in vobis munus Dei. Ne sitis ingrati tantæ gratiæ illius, qui cum haberet Unicum, noluit illum esse unum; sed ut fratres haberet, adoptavit illi qui cum illo possiderent vitam æternam.

¹ Psal. xv, 2. — ² Luc. xv.

TRACTATUS IX.

De eo quod sequitur: *In hoc perfecta est dilectio in nobis: usque ad id, Et hoc mandatum habemus ab ipso, ut qui diligit Deum, diligat et fratrem suum.*

I. MEMINIT Charitas Vestra, ex epistola Joannis apostoli ultimam partem restare nobis tractandam, et exponendam vobis, quantum Dominus donat. Hujus ergo debiti nos memores sumus: exactionis autem vos memores esse debetis. Eadem quippe charitas quæ in ipsa epistola maxime et prope sola commendatur, et nos facit fidelissimos debitores, et vos dulcissimos exactores. Ideo dulcissimos exactores, quia ubi charitas non est, amarus exactor est. Ubi autem charitas est, et qui exigit dulcis est: et a quo exigitur, etsi aliquem laborem suscipit, facit eundem laborem prope nullum et levem ipsa charitas. Nonne videmus etiam in mutis animantibus et irrationalibus ubi non est spiritualis charitas, sed carnalis et naturalis, exigi tamen magno affectu de uberibus matris lac a parvulis? Et quamvis sugens impetum faciat in ubera: melius est tamen matri quam si non sugat, nec exigat quod charitate debetur. Sæpe videmus ubera vacarum etiam a grandiusculis vitulis capite percuti, et prope ipso impetu levare matrum corpora, nec eos tamen calce repelli: sed et si filius qui sugat, mugitu vocari ad ubera. Si ergo est in nobis illa charitas spiritualis, de qua Aposto-

» Ius dicit : « Factus sum parvulus in medio vestrum ,
 » tanquam nutrix fovens filios suos¹ : » tunc vos diligimus quando exigitis. Pigros non amamus : quia languentibus formidamus. Intercesserunt autem , ut intermitteremus textum hujus epistolæ , quædam pro diebus festis solemnia lectionum , quæ non potuerunt nisi legi , et ipsa tractari. Nunc ergo ad prætermissum ordinem redeamus : et quæ restant , intente accipiat Sanctitas Vestra. Nescio utrum magnificentius nobis charitas commendari posset , quam ut diceretur : « Deus charitas est². » Brevis laus , et magna laus : brevis in sermone , et magna in intellectu. Quam cito dicitur , Deus dilectio est. Et hoc breve est : si numerus , unum est ; si appendas quantum est ? Deus dilectio est. « Et qui manet , inquit , in dilectione , in Deo manet et Deus in illo manet. » Sit tibi domus Deus , et esto domus Dei : mane in Deo , et maneat in te Deus. Manet in te Deus , ut te contineat : manes in Deo ? ne cadas ; quia sic de ipsa charitate dicit Apostolus : « Charitas numquam cadit³. » Quomodo cadit quem continet Deus ?

II. « In hoc perfecta est dilectio in nobis , ut fiduciam » habeamus in die iudicii : quia sicut ille est , et nos sumus in hoc mundo⁴. » Dicit quomodo se probet unusquisque , quantum in illo profecerit charitas : vel potius quantum ipse in charitate profecerit. Nam si charitas Deus est , nec proficit nec deficit Deus : sic dicitur proficere in te charitas , quia tu in ea proficis. Interroga ergo quantum in charitate profeceris , et quid tibi respondeat cor tuum , ut noveris mensuram profectus tui. Promisit enim ostendere nobis , in quo cognoscamus eum , et ait : « In » hoc perfecta est in nobis dilectio. » Quære , in quo ? « Ut

¹ 1 Thess. II, 7. — ² 1 Joan. IV, 16. — ³ 1 Cor. XIII, 3. — ⁴ 1 Joan. IV, 17.

» fiduciam habeamus in die iudicii. » Quisquis fiduciam habet in die iudicii , perfecta est in illo charitas. Quid est habere fiduciam in die iudicii ? Non timere ne veniat dies iudicii. Sunt homines qui non credunt diem iudicii : isti fiduciam non possunt habere in die , quam venturam esse non credunt. Prætermittamus istos : excitet illos Deus , ut quid loquimur ? Non credunt futurum diem iudicii , nec timent , nec desiderant quod non credunt. Cœpit aliquis credere diem iudicii : si cœpit credere , cœpit et timere. Sed quia timet adhuc , nondum habet fiduciam in die iudicii , nondum est in illo perfecta charitas. Numquid tamen desperandum est ? In quo vides initium , cur desperas finem ? Quod initium video , inquis ? Ipsum timorem. Audi Scripturam : « Initium sapientiæ timor Domini¹. » Cœpit timere diem iudicii : timendo corrigat se ; vigilet adversus peccata sua , incipiat reviviscere interius , et mortificare membra sua quæ sunt super terram , sicut Apostolus dicit : « Mortificate membra vestra quæ sunt super terram². » Spiritalia nequitiae dicit membra super terram : nam sequitur et exponit , Avaritiam , immunditiam , et cætera quæ illic exsequitur. Quantum autem mortificat iste , qui timere cœpit diem iudicii , membra super terram , tantum surgunt et corroborantur membra cœlestia. Membra autem cœlestia , omnia opera bona. Surgentibus cœlestibus membris , incipit desiderare quod timebat. Timebat enim ne veniret Christus , et inveniret impium quem damnaret : desiderat ut veniat , quia inventurus est pium , quem coronet. Jam cum cœperit desiderare venientem Christum casta anima , quæ desiderat amplexus sponsi , renuntiat adultero ; fit virgo interius ipsa fide , spe , et charitate. Habet jam fiduciam in die iudicii ; non contra se pugnat quando orat , et dicit : « Adveniat regnum tuum³. » Qui

¹ Eccli. I, 16. — ² Colos. III, 5. — ³ Matth. VI, 10.

enim timet ne veniat regnum Dei, timet ne exaudiatur. Quomodo orat, qui timet ne exaudiatur? Qui autem orat cum fiducia charitatis, optat jam ut veniat. De ipso desiderio dicebat quidam in Psalmo: « Et tu, Domine, usque quo¹? » Convertere Domine, et erue animam meam. Gemebat se differri. Sunt enim homines qui cum patientia moriuntur: sunt autem quidam perfecti qui cum patientia vivunt. Quid dixi? Qui adhuc desiderat istam vitam, quando illi venerit dies mortis, patienter tolerat mortem: luctatur adversum se, ut sequatur voluntatem Dei; et hoc potius agit animo, quod eligit Deus, non quod eligit voluntas humana: et ex desiderio vitæ præsentis fit lucta cum morte; et adhibet patientiam et fortitudinem, ut æquo animo moriatur: iste patienter moritur. Qui autem desiderat, sicut dicit Apostolus, dissolvi et esse cum Christo, non patienter moritur²; sed patienter vivit, delectabiliter moritur. Vide Apostolum patienter viventem, id est, cum patientia hic non amare vitam, sed tolerare. Dissolvi, inquit, et esse cum Christo multo magis optimum: manere autem in carne necessarium propter vos. Ergo fratres date operam, intus agite vobiscum, ut desideretis diem judicii. Aliter non probatur perfecta charitas, nisi cum cœperit ille dies desiderari. Ille autem desiderat, qui fiduciam habet in illo: ille autem fiduciam habet in illo, cujus conscientia non trepidat in charitate perfecta atque sincera.

III. « In hoc perfecta est dilectio ejus in nobis, ut fiduciam habeamus in die judicii. » Quare habebimus fiduciam? « Quia sicut ille est, et nos sumus in hoc mundo. » Audisti causam fiduciæ tuæ: « Quia sicut ille est, inquit, et nos sumus in hoc mundo. » Nonne videtur aliquid impossibile dixisse? Numquid enim po-

¹ Psal. vi, 4. — ² Philip. 1, 23.

test esse homo sicut Deus? Jam vobis exposui: quia non semper ad æqualitatem dicitur, « sicut: » sed dicitur ad quamdam similitudinem. Quomodo enim dicitis, Sicut aures habeo, ita habet et imago? Numquid omnino sic? Sed tamen dicitis, « Sicut. » Si ergo facti sumus ad imaginem Dei, quare non sicut Deus sumus¹? Non ad æqualitatem, sed pro modo nostro. Unde ergo nobis datur fiducia in die judicii. « Quia sicut ille est, et nos sumus in hoc mundo. » Debemus hoc referre ad ipsam charitatem, et intelligere quid dictum sit. Dominus in Evangelio dicit: « Si diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne et publicani hoc faciunt? » Quid ergo vult nos? « Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros, et orate pro persecutibus vos². » Si ergo jubet nos diligere inimicos nostros, unde nobis dat exemplum? De ipso Deo: ait enim: « Ut sitis filii Patris vestri qui in cœlis est. » Quomodo illud facit Deus? « Diligit inimicos suos, qui facit solem suum oriri super bonos et malos, et pluit super justos et injustos. » Si ergo ad hanc perfectionem nos invitat Deus ut diligamus inimicos nostros sicut et ipse dilexit suos; ea nobis fiducia est in die judicii, « quia sicut ille est, et nos sumus in hoc mundo: » quia sicut ille diligit inimicos suos, faciendo solem suum oriri super bonos et malos, et pluendo super justos et injustos; ita nos quia inimicis nostris non possumus præstare solem et pluviam, præstamus lacrymas cum pro illis oramus.

IV. Jam ergo de ipsa fiducia videte quid dicat. Unde intelligitur perfecta, charitas? « Timor non est in charitate³. » Quid ergo dicimus de illo qui cœpit timere diem judicii? Si perfecta in illo esset charitas, non timeret. Perfecta enim charitas faceret perfectam justitiam, et

¹ Gen. 1, 26. — ² Matth. v, 46, etc. — ³ 1 Joan. iv, 18.

non haberet quare timeret : imo haberet quare desideraret ut transeat iniquitas, et veniat regnum Dei. Ergo « Timor non est in charitate. » Sed in qua charitate? non in inchoata. In qua ergo? « Sed perfecta, inquit, charitas foras mittit timorem. » Ergo incipiat timor : quia initium sapientiæ timor Domini¹. Timor quasi locum præparat charitati. Cum autem cœperit charitas habitare, pellitur timor qui ei præparavit locum. Quantum enim illa crescit, ille decrescit : et quantum illa fit interior, timor pellitur foras. Major charitas, minor timor : minor charitas, major timor. Si autem nullus timor, non est qua intret charitas. Sicut videmus per setam introduci linum, quando aliquid suitur, seta prius intrat, sed nisi exeat, non succedit linum : sic timor primo occupat mentem, non autem ibi remanet timor, quia ideo intravit, ut introduceret charitatem. Jam facta securitate in animo, quale gaudium nobis est vel in hoc, vel in futuro sæculo? Et in hoc sæculo quis nobis nocebit plenis charitate? Videte quomodo exultet Apostolus de ipsa charitate. « Quis nos, inquit, separabit a charitate Christi²? » Tribulatio, an angustia, an persecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius? Et Petrus dicit : « Et quis vobis nocere potest, si boni æmulatores fueritis³? Timor non est in dilectione : sed perfecta dilectio foras mittit timorem ; quia timor tormentum habet. » Torquet cor conscientia peccatorum, nondum facta est justificatio. Est ibi quod titillet, quod pungat. Ideo in Psalmo de ipsa perfectione justitiæ quid dicit? « Convertisti luctum meum in gaudium mihi : concidisti saccum meum, et cinxisti me lætitia, ut cantet tibi gloria mea, et non compungar⁴. » Quid est, non compungar? Non sit quod stimulet conscientiam meam. Stimulat timor : sed noli timere,

¹ Eccli. 1, 16. — ² Rom. viii, 35. — ³ 1 Pet. iii, 13. — ⁴ Psal. xxix, 13.

intrat charitas, quæ sanat quod vulnerat timor. Timor Dei sic vulnerat, quomodo medici ferramentum ; putredinem tollit, et quasi videtur vulnus augere. Ecce putredo quando erat in corpore, minus erat vulnus, sed periculosum : accedit ferramentum medici ; minus dolebat illud vulnus, quam dolet modo cum secatur. Plus dolet cum curatur, quam si non curaretur : sed ideo plus dolet accedente medicina, ut nunquam doleat succedente salute. Occupet ergo cor tuum timor, ut inducat charitatem : succedat cicatrix ferramento medici. Talis est medicus, ut nec cicatrices appareant : tu tantum subde te dexteræ ipsius. Nam si sine timore es, non poteris justificari. Sententia dicta est de Scripturis. Nam qui sine timore est, non poterit justificari¹. Opus est ergo ut intret timor primo, per quem veniat charitas. Timor medicamentum, charitas sanitas. « Qui autem timet, non est perfectus in dilectione². » Quare? « Quia timor tormentum habet, » quomodo sectio medici tormentum habet.

V. Est autem alia sententia, quæ videtur huic esse contraria, si non habeat intellectorem : dicitur enim quodam loco in Psalmo : « Timor Domini castus, permanens in sæculum sæculi³. » Æternum quemdam timorem nobis ostendit, sed castum. Quod si ille æternum nobis timorem ostendit, numquid contradicit illi forte ista epistola, quæ dicit : « Timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem? » Interrogemus ambo eloquia Dei : Spiritus unus est, etsi codices duo, etsi linguæ duæ. Hoc enim dictum est per Joannem, illud dictum est per David : sed nolite putare alium esse spiritum. Si unus flatus inflat duas tibias, non potest unus spiritus implere duo corda, agitare duas linguas? Sed si spiritu uno, id est, uno flatu, impletæ duæ tibiæ consonant :

¹ Eccli. 1, 28. — ² 1 Joan. v, 18. — ³ Psal. xviii, 10.

impletæ duæ linguæ Spiritu Dei, dissonare possunt? Est ergo ibi quædam consonantia, est quædam concordia, sed auditorem desiderat. Ecce inspiravit et implevit duo corda, duo ora, movit duas linguas Spiritus Dei: et audivimus ex una lingua: « Timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem: » audivimus ex alia, Timor Domini castus permanens in sæculum sæculi. Quid est hoc? quasi dissonant? Non. Excute aures, intende melodiam. Non sine causa hic addidit, castus, illic non addidit: nisi quia est timor alius qui non dicitur castus, est autem alius qui non dicitur castus. Discernamus istos duos timores, et intelligamus consonantiam tibi arum. Quomodo intelligimus, vel quomodo discernimus? Attendat Charitas Vestra: Sunt homines qui propterea timent Deum, ne mittantur in gehennam, ne forte ardeant cum diabolo in igne æterno. Ipse est timor ille qui introducit charitatem: sed sic venit ut exeat. Si enim adhuc propter poenas times Deum; nondum amas quem sic times. Non bona desideras, sed mala caves. Sed ex eo quod mala caves, corrigis te, et incipis bona desiderare. Cum bona desiderare cœperis, erit in te timor castus. Quis est timor castus? Ne amittas ipsa bona. Intendite. Aliud est timere Deum, ne mittat te in gehennam cum diabolo: aliud est timere Deum, ne recedat a te. Ille timor quo times ne in gehennam mittaris cum diabolo, nondum est castus; non enim venit ex amore Dei, sed ex timore poenæ: cum autem times Deum, ne deserat te præsentia ejus; amplecteris eum, ipso frui desideras.

VI. Non potest melius explanari quid intersit inter duos istos timores, unum quem foras mittit charitas, alterum castum qui permanet in sæculum sæculi, nisi ponas duas mulieres maritatas, quarum unam ita constituas volentem facere adulterium, delectari nequitia, sed timere ne dam-

netur a marito. Timet maritum, sed quia adhuc amat nequitiam, ideo timet maritum: huic non grata, sed onerosa est mariti præsentia: et si forte vivit nequiter, timet maritum ne veniat. Tales sunt qui timent ne veniat dies judicii. Fac alteram amare virum, debere illi castos amplexus, nulla se adulterii immunditia maculare: optat præsentiam viri. Et quomodo discernuntur duo isti timores? Timet illa, timet et illa. Interroga, quasi unum tibi respondent: interroga illam, Times virum? Respondet, Timeo. Interroga et illam si timeat virum: respondet, Timeo. Una vox est, sed diversus animus. Jam ergo interrogentur. Quare? Illa dicit, Timeo virum ne veniat: illa dicit, Timeo virum ne discedat. Illa dicit, Timeo ne damner: illa dicit, Timeo ne deserar. Pone hoc in animo Christianorum, et invenis timorem quem foras mittit charitas, et alium timorem castum permanentem in sæculum sæculi.

VII. Loquamur ergo his primo qui sic timent Deum, quomodo illa mulier quam delectat nequitia; timet enim virum ne damnet illam: talibus primo loquamur. O anima quæ sic times Deum, ne damnet te Deus, quomodo timet mulier quam delectat nequitia, timet virum, ne damnetur a viro: quomodo tibi displicet illa mulier, displice et tu tibi. Si forte habes uxorem, numquid vis ut sic timeat te uxor tua, ne damnetur abs te; ut delectet illam nequitia, sed pondere timoris tui reprimatur, non damnatione iniquitatis? Castam eam vis, ut te diligat, non ut te timeat. Exhibe te talem Deo, qualem vis habere uxorem. Et si nondum habes et habere vis; talem vis habere. Et quid dicimus, fratres? Illa mulier quæ ideo timet virum, ne damnetur a viro, forte non facit adulterium, ne aliquo modo perveniat ad virum, et tollat illi lucem istam temporalem. Potest autem vir ille et falli, homo est enim,

sicut et illa, quæ potest fallere. Timet illa eum, extra cuius oculos potest esse : tu non times semper faciem supra te viri tui? « Vultus autem Domini super facientes mala ¹. » Captat illa absentiam viri sui, et incitatur forte delectatione adulterii ; et dicit sibi tamen, Non faciam : absens est quidem ille, sed difficile est ut non ad illum quoquo modo perveniat. Temperat se ne perveniat ad hominem, qui potest et nescire, qui potest et falli, qui potest et bonam suspicari etiam malam, qui potest et castam suspicari quæ adultera est. Tu non times oculos ejus, quem fallere nemo potest? tu non times ejus præsentiam, qui averti a te non potest? Roga Deum ut intueatur te, et avertat faciem a peccatis tuis : « Averte faciem tuam a » peccatis meis ². » Sed unde mereris ut ille faciem suam avertat a peccatis tuis? si tu non avertas faciem tuam a peccatis tuis? Ipsa enim vox dicit in Psalmo : « Quoniam » iniquitatem meam ego agnosco, et peccatum meum coram me est semper ³. » Tu agnosce, et ille ignoscit.

VIII. Allocuti sumus eam quæ habet adhuc timorem non permanentem in sæculum sæculi, sed quem charitas excludit et foras mittit, alloquamur et illam quæ habet jam timorem castum, permanentem in sæculum sæculi. Putamus invenimus illam, ut alloquamur illam? putas est in hoc populo? putas est in ista exedra? putas est in hac terra? Non potest nisi esse, sed latet. Hyems est, intus est viriditas in radice. Forte invenimus aures illius. Sed ubicumque est illa anima, utinam illam invenirem, et non aures suas præberet mihi, sed ego meas aures illi. Illa me doceret aliquid potius, quam a me disceret. Anima quædam sancta, ignea, et desiderans regnum Dei : hanc non ego alloquor, sed Deus ipse, et patienter viventem in hac terra ita consolatur, Jam vis veniam, et ego novi quia jam vis ut veniam : novi

¹ Psal. xxxiii, 17. — ² Id. l, 11. — ³ Ibid, 5.

qualis es, ut segura expectes adventum meum ; novi quia molestia est tibi : sed magis expecta, tolera ; venio, et cito venio. Sed amanti tardum est. Audi eam cantantem tanquam lilium de medio spinarum : audi suspirantem, et dicentem : « Psallam et intelligam in via immaculata » quando venies ad me ¹? » Sed in via immaculata merito non timet : quia « perfecta charitas foras mittit timorem. » Et cum venerit ad ejus amplexum, timet, sed securiter. Quid timet? cavebit, et observabit se ab iniquitate sua, ne iterum peccet : non ne mittatur in ignem, sed ne ab illo deseratur. Et erit in illa, quid? timor castus permanens in sæculum sæculi. Audivimus duas tibias consonantes. Illa de timore dicit, et illa de timore : sed illa de timore quo timet anima ne damnetur, illa de timore quo timet anima ne deseratur. Ille est timor quem charitas excludit : ille est timor permanens in sæculum sæculi.

IX. « Nos diligamus ; quia ipse prior nos dilexit ². » Nam unde diligeremus, nisi iste prior dilexisset nos? Diligendo amici facti sumus : sed inimicos ille dilexit, ut amici efficeremur. Prior dilexit nos, et donavit nobis ut diligeremus eum. Nondum diligebamus eum ; diligendo pulchri efficimur. Quid facit homo deformis et distorta facie, si amet pulchram? Aut quid facit foemina deformis et distorta et nigra, si amet pulchrum? Numquid amando poterit esse pulchra? Numquid et ille amando poterit esse formosus? Amat pulchram ; et quando se in speculo videt, erubescit faciem suam levare ad illam formosam suam, quam amat. Quid faciet ut pulcher sit? Expectat ut veniat pulchritudo? Imo expectando senectus additur, et turpiorem facit. Non est ergo quid agere, non est quomodo illi des consilium, nisi ut compescat se, et non audeat amare impar imparem : aut si forte amat et ducere uxorem optat,

¹ Psal. c, 23. — ² 1 Joan. iv, 19.

in illa castitatem amet, non carnis faciem. Anima vero nostra, fratres mei, foeda est per iniquitatem: amando Deum pulchra efficitur. Qualis amor est, qui reddit pulchram amantem? Deus autem semper pulcher est, nunquam commutabilis. Amavit nos prior qui semper est pulcher: et quales amavit, nisi foedos et deformes? Non ideo tamen ut foedos dimitteret? sed ut mutaret, et ex deformibus pulchros faceret. Quomodo erimus pulchri? amando eum qui semper est pulcher. Quantum in te crescit amor, tantum crescit pulchritudo: quia ipsa charitas est animæ pulchritudo. « Nos diligamus; quia ipse prior » dilexit nos. » Audi apostolum Paulum. « Ostendit autem Deus dilectionem suam in nobis, quoniam cum ad » huc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus » est; justus pro injustis, pulcher pro foedis¹. » Quomodo invenimus pulchrum Jesum? Speciosus forma præ filiis hominum, diffusa est gratia in labiis tuis². Unde? Item videte, unde sit pulcher, Speciosus forma præ filiis hominum; quia « in principio erat Verbum, et Verbum » erat apud Deum, et Deus erat Verbum. » Quia vero carnem suscepit, quasi foeditatem tuam suscepit, id est, mortalitatem tuam, ut aptaret se tibi, et congrueret tibi, et excitaret te ad amandam intus pulchritudinem. Unde ergo invenimus quia foedus et deformis est Jesus, sicut invenimus, quia pulcher et speciosus forma præ filiis hominum? Unde invenimus quia et deformis? Isaiam interroga: « Et vidimus eum, non habebat speciem, neque » decorem³. » Illæ sunt duæ tibix quasi diverse sonantes: sed unus Spiritus ambas inflat. Hac dicitur, Speciosus forma præ filiis hominum: hac dicitur in Isaiâ, Vidimus eum, et non habebat speciem, neque decorem. Uno Spiritu implentur ambæ tibix, non dissonant. Noli aures

¹ Rom. v, 8. — ² Psal. XLIV, 5. — ³ Isai. LIII, 4.

avertere, adhibe intellectum. Interrogemus Paulum apostolum, et exponat nobis consonantiam duarum tibiaram. Sonet nobis, Speciosus forma præ filiis hominum? « Qui » cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse æqualis Deo¹. « Ecce speciosus forma præ filiis hominum. Sonet nobis etiam, Vidimus eum, et non habebat speciem, neque decorem: « Semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudine hominum factus, et » habitu inventus ut homo. » Non habebat speciem, neque decorem, ut tibi daret speciem et decorem. Quam speciem? quem decorem? dilectionem charitatis: ut amans curras, currens ames. Pulcher es jam: sed noli te attendere, ne perdas quod accepisti: illum attende, a quo factus es pulcher. Ideo sis pulcher, ut ille te amet. Tu autem totam intentionem tuam in illum dirige, ad illum curre, ejus amplexus pete, ab illo time discedere: ut sit in te timor castus, permanens in sæculum sæculi. « Nos diligamus, quia » ipse prior dilexit nos. »

X. « Si quis dixerit, Diligo Deum². » Quem Deum? Quare diligimus? « Quia ipse prior dilexit nos, » et donavit nobis diligere. Dilexit impios; ut faceret pios; dilexit injustos, ut faceret justos; dilexit ægrotos, ut faceret sanos. Ergo et « nos diligamus quia ipse prior dilexit » nos. » Interroga unumquemque, dicat tibi si diligit Deum. Clamat, confitetur, Diligo, ipse scit. Est aliud unde interrogetur. « Si quis dixerit, inquit, Diligo Deum; » et fratrem suum odit, mendax est. » Unde probas quia mendax est? Audi: « Qui enim non diligit fratrem suum » quem videt, Deum quem non videt, quomodo potest diligere³? » Quid ergo? Qui diligit fratrem, diligit et Deum? Necessè est ut diligit Deum, necessè est ut diligit ipsam dilectionem. Numquid potest diligere fratrem, et non di-

¹ Philip. II, 6. — ² I Joan. IV, 20. — ³ Ibid.

ligere dilectionem? Necessè est ut diligat dilectionem. Quid ergo, quia diligit dilectionem, ideo diligit Deum? Utiq̄ue ideo. Diligendo dilectionem, Deum diligit. An oblitus es quod paulo ante dixisti: « Deus dilectio est¹? » Si Deus dilectio, quisquis diligit dilectionem, Deum diligit. Dilige ergo fratrem, et securus esto. Non potes dicere, Diligo fratrem, sed non diligo Deum. Quomodo mentiris si dicas, Diligo Deum, quando non diligis fratrem: sic falleris, quando dicis, Diligo fratrem: si putes quia non diligis Deum. Necessè est qui diligis fratrem, diligas ipsam dilectionem; dilectio autem Deus est: necesse est ergo ut Deum diligat, quisquis diligit fratrem. Si autem non diligis fratrem quem vides, Deum quem non vides quomodo potes diligere? Quare non videt Deum? Quia non habet ipsam dilectionem. Ideo non videt Deum, quia non habet dilectionem: ideo non habet dilectionem, quia non diligit fratrem: propterea ergo non videt Deum, quia non habet dilectionem. Nam si habeat dilectionem, Deum videt; quia Deus dilectio est: et purgatur ille oculus magis magisque dilectione, ut videat illam incommutabilem substantiam; cuius præsentia semper gaudeat, qua perfruatur in æternum conjunctus Angelis. Sed currat modo, ut aliquando in patria lætetur. Non amet peregrinationem, non amet viam: totum amarum sit, præter illum qui vocat, quousque inhæreamus illi, et dicamus quod dictum est in Psalmo: « Perdidi omnes qui fornicantur » abs te². » Et qui sunt qui fornicantur? Qui discedunt, et amant mundum. Tu autem quid? Sequitur, et dicit, Mihi autem inhærere Deo bonum est. Totum bonum meum est, Deo inhærere gratis. Nam si interrogas, et dicas, Quare inhæres Deo? Et dicat, Ut donet mihi. Quid tibi donet? Cœlum ipse fecit, terram ipse fecit;

¹ 1 Joan. iv, 8. — ² Psal. lxxii, 27.

quid tibi donaturus est? Jam inhæres illi: inveni melius, et donat tibi.

XI. « Qui enim non diligit fratrem suum quem videt, » Deum quem non videt, quomodo potest diligere? Et » hoc mandatum habemus ab ipso, ut qui diligit Deum, » diligit et fratrem suum¹. » Magnifice dicebas, Diligo Deum, et odis fratrem. O homicida, quomodo diligis Deum? Non audistis superius in ipsa epistola, « Qui odit » fratrem suum, homicida est²? » Sed prorsus diligo Deum, quamvis oderim fratrem meum. Prorsus non diligis Deum, si odis fratrem. Et modo probo alio documento. Ipse dixit: « Dedit nobis præceptum ut diligamus » invicem³: » quomodo diligis eum, cuius odisti præceptum? Quis est qui dicat, Diligo imperatorem, sed odi leges ejus? In hoc intelligit imperator, si diligis eum, si observentur leges ejus per provincias. Lex imperatoris quæ est? « Mandatum novum do vobis, ut vos invicem » diligatis⁴. » Dicis ergo te diligere Christum: serva mandatum ejus, et fratrem dilige. Si autem fratrem non diligis; quomodo eum diligis, cuius mandatum contemnis? fratres, ego non satior loquendo de charitate in nomine Christi. Quantum et vos habetis hujus rei avaritiam, tantum speramus quia crescit in vobis ipsa, et foras mittit timorem, ut remaneat ille timor castus permanens in sæculum sæculi. Toleremus mundum, toleremus tribulationes, toleremus scandala tentationum. Non recedamus a via: teneamus unitatem Ecclesiæ, teneamus Christum, teneamus charitatem. Non divellamur a membris sponsæ ipsius, non divellamur a fide, ut gloriemur in præsentia ipsius: et securi manebimus in eo, modo per fidem, tunc per speciem cuius tantas arrhas habemus domum Spiritus sancti.

¹ 1 Joan. iv, 20, 21. — ² Id. iii, 15. — ³ Ibid. 23. — ⁴ Joan. xii, 34.